

ו. וישב – שבת חנוכה

הסיפור הפעם אינו רק מן ההפטרה – נבואת מנורתו של זכריה הנביא - אלא גם סיפור מנורת החשמונאים, כשהיא מתעטרת לכבוד היום בעטרה נוספת – עטרת ראש חודש. כך כתב בעל "שפת-אמת" (פרשת מקץ) בשנת תרמ"ו: "בבית שני כשהיו [ישראל] תחת שלטון האומות לא היה יכול להתגלות [כח] ההתחדשות כראוי, ד"החֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶסֶם" (שמות י"ב, ב') כתיב [מכאן ההסבר לנזכר במגילת אנטיוכוס על גזירת יון על ראשי-חודשים] ולכן בעת ביטול מלכות יון הרשעה [עם הנצחון החשמונאי] נתגלה להם ההתחדשות כראוי [מכאן יסוד החינוך והחנוכה שמשמעו – התחלה מחודשת] וכן נראה מנבואת זכריה דמנורה של חשמונאי היה היסוד של בנין בית שני, והגם שהיה [תקופת החשמונאים] זמן רב אחר כך [אחרי ימי זכריה בראשית ימי בית שני] עם כל זה היה מעשה זה [של הנצחון והעצמאות בימי המכבים] עיקר חנוכת בית שני... ולכן הראה הקב"ה לזכריה נרות דמנורה שזה היה יסוד וקיום הבית".

נתונים היסטוריים אלו מקבלים משנה העמקה ביחס לתקנה לקרוא בנביא להפטרה. בטעמה של התקנה נאמרו טעמים רבים. בעל "תוספות יום טוב" הביא (מגילה פ"ג אות י"ד) בשמו של ר' אליהו בחור: אנטיוכוס גזר על ישראל שלא יקראו בתורה ברבים, מה עשו ישראל, לקחו פרשה אחת מהנביאים שעניינה דומה לענין מה שכתוב בפרשה של השבת ההיא [או של המועד] וקראו בו. ואף על פי דבטלה תקנה, המנהג לא בטל (ראה עוד סיכום רחב בהקדמת "חזון המקרא" ח"א).

נשתמרה איפוא בידינו קריאת התורה עם התוספת בנביא. למדנו ע"פ דרכנו - כשנסתלק החושך של יון חזר האור בימי החשמונאים להאיר במשנה עצמה. מכאן יסוד ההתענפות של תורת הע"פ – "ההלכים בחֶשֶׁךְ רְאוּ אור גְּדוֹל" (ישעיה ט', א') – עליה נרמז במראה שני הזיתים על שני צדי המנורה (ראה ב"הרחב דבר" לנצי"ב שמות ל"ט, ל"ז).